

Bringing the Convention closer to home
La Convention à votre porte

Přijatelnost stížnosti¹

1. Formulář stížnosti a článek 47 Jednacího řádu Soudu	1
2. Vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy a šestiměsíční lhůta (článek 35 odst. 1 Úmluvy)	2
3. Zneužití práva na stížnost (článek 35 odst. 3 Úmluvy)	2
4. Stížnost již předtím podaná Soudu nebo jinému mezinárodnímu orgánu (článek 35 odst. 2 Úmluvy)	3
5. Postavení poškozeného (článek 34 Úmluvy)	3
6. Odpovědnost státu (<i>Ratione personae</i>) (článek 35 odst. 3 Úmluvy)	3
7. Místní příslušnost (<i>Ratione loci</i>) (článek 35 odst. 3 Úmluvy)	4
8. Časová působnost (<i>Ratione temporis</i>) (článek 35 odst. 3 Úmluvy)	4
9. Předmět stížnosti (<i>Ratione materiae</i>) (článek 35 odst. 3 Úmluvy)	4
10. Absence podstatné újmy (článek 35 odst. 3 písm. b Úmluvy)	4
11. Zjevná neopodstatněnost (článek 35 odst. 3 Úmluvy)	5
12. Závěrečné poznámky	5

Evropský soud pro lidská práva odmítá přibližně 90 % všech obdržených stížností jako nepřijatelných. Z této statistiky i z naší praxe je zjevné, že většina individuálních stěžovatelů a mnoho právních zástupců potřebuje lepší znalost podmínek přijatelnosti.

1. Formulář stížnosti a článek 47 Jednacího řádu Soudu

Aby Soud prohlásil Vaši stížnost za přijatelnou, je třeba nejprve uvést všechny informace, které jsou vyžadovány ve formuláři stížnosti. Například je třeba shrnout Váš případ, vyplnit prohlášení o porušení Úmluvy a vlastnoručně se podepsat na konci formuláře. Musíte také připojit všechny relevantní podpůrné dokumenty, jako například rozsudky vnitrostátních soudů.

Vaše stížnost nesmí být anonymní.

Musíte své jméno uvést tak, aby bylo možné Vás identifikovat.

¹© Rady Evropy/Evropský soud pro lidská práva, 2015
Soud není tímto textem vázán.

Pokud si nepřejete zveřejnit svou totožnost, můžete o to požádat buď ve formuláři stížnosti, nebo co nejdříve po podání stížnosti. Musíte uvést důvody takové žádosti a vysvětlit, jaký dopad na Vás by mohlo mít zveřejnění Vaší totožnosti. Pouze Soud může učinit toto rozhodnutí. Pokud je Vám udělena anonymita, budete označován Vašimi iniciálami nebo jednoduše písmenem. Pokud ne, Vaše jméno se objeví ve všech dokumentech, které Soud zveřejňuje on-line ve své databázi HUDOC.

Mějte prosím na paměti, že všechny dokumenty týkající se článku 47 Jednacího řádu Soudu můžete najít na webových stránkách Soudu v kolonce „stěžovatelé“².

2. Vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy a šestiměsíční lhůta (článek 35 odst. 1 Úmluvy)

Musíte podat vyplněný formulář žádosti před koncem závazné šestiměsíční lhůty. Pouze podání vyplněného formuláře přerušuje běh této šestiměsíční lhůty.

Měli byste zaslat Váš formulář stížnosti poštou co nejdříve v průběhu šestiměsíční lhůty. Šestiměsíční lhůta začíná plynout ode dne konečného vnitrostátního rozhodnutí, z něž vyplývá, že jste vyčerpal všechny vnitrostátní prostředky nápravy. Pokud je konečné vnitrostátní rozhodnutí přijato 20. ledna, musíte zaslat formulář stížnosti nejpozději o půlnoci 20. července. Skutečností, že poslední den šestiměsíční lhůty končí v sobotu, neděli nebo ve státní svátek, nehraje žádnou roli.

Vezměte také na vědomí, že jakmile vstoupí Protokol č. 15 v platnost, šestiměsíční lhůta se zkrátí na čtyři měsíce.

Co se týče vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, musíte využít všech prostředků dostupných ve Vaší zemi, jež zajišťují nápravu v situaci, na kterou si stěžujete. Toto obvykle zahrnuje uplatnění nároku před příslušným civilním, trestním nebo správním soudem, s případným následným odvoláním, či dokonce dovoláním k vyššímu soudu, jako je Nejvyšší soud nebo Ústavní soud, pokud takový soud existuje.

Kromě toho musíte dodržet příslušné normy a postupy vnitrostátního práva. Pokud Vaše stížnost nebyla posouzena vnitrostátními soudy, protože jste ji nepodal v zákonné lhůtě dle vnitrostátního právního řádu, pak může být Vaše stížnost před štrasburským soudem prohlášena za nepřijatelnou.

A konečně, když si stěžujete u vnitrostátních soudů, musíte vznést alespoň podstatu porušení Úmluvy, které namítáte u nás.

3. Zneužití práva na stížnost (článek 35 odst. 3 Úmluvy)

Vaše stížnost může být prohlášena za nepřijatelnou pro zneužití práva na stížnost.

To může nastat v případě, kdy jste Soud uvedli v omyl podáním stížnosti pod falešným jménem, či paděláním určitých dokumentů, nebo pokud jste neinformovali Soud o důležitém vývoji ve Vašem případě, který je zásadní pro přezkoumání případu, nebo o novém vývoji, který nastal během řízení před štrasburským soudem, jako například rozhodnutí ve Váš prospěch.

² <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ces&c=>

Vaše stížnost může být prohlášena nepřijatelnou, pokud užijete hrubý jazyk jako urážky, nebo pokud porušíte povinnost mlčenlivosti během jednání o smírném urovnání.

4. Stížnost již předtím podaná Soudu nebo jinému mezinárodnímu orgánu (článek 35 odst. 2 Úmluvy)

Vaše stížnost může být prohlášena za nepřijatelnou, pokud štrasburský soud již projednal stížnost, kterou jste podali dříve a která se týkala stejných okolností a stejných námitek.

To samé platí i pro stížnost, která je v podstatě stejná jako v případě, který jste předložili jinému mezinárodnímu orgánu, jako například Výboru OSN pro lidská práva.

5. Postavení poškozeného (článek 34 Úmluvy)

Můžete se dovolávat pouze takového porušení, kterým jste byl sám poškozen.

Můžete být poškozený přímo. Například, pokud jste obětí špatného zacházení ve věznici, které vnitrostátní soud neuznal, nebo neodsoudil, nebo za něž jste nezískal dostatečnou nápravu.

Můžete být poškozený nepřímo. Dojde k tomu, například pokud přímý poškozený zemře před podáním stížnosti u štrasburského soudu a Vy máte právní zájem jako osoba blízká stěžovat si například z důvodu smrti nebo zmizení Vašeho příbuzného. Nicméně, pokud Vaše stížnost není dostatečně úzce spojena s úmrtím nebo zmizením, postavení poškozeného Vám může být odepřeno.

Můžete být potencionální poškozený. Pokud jste cizinec, který byl odsouzen k trestu vyhoštění, ale trest nebyl doposud vykonán, a jeho vykonání může vést k nelidskému nebo ponižujícímu zacházení, nebo mučení v přijímacím státě.

A konečně, pokud poškozený zemře v průběhu řízení před štrasburským soudem, jestliže jste dědic nebo blízký příbuzný můžete pokračovat v jeho nebo její stížnosti, pakliže na tom prokážete legitimní zájem.

6. Odpovědnost státu (*Ratione personae*) (článek 35 odst. 3 Úmluvy)

Porušení, na které si stěžujete, muselo být spácháno dotyčným žalovaným státem, nebo mu musí být nějakým způsobem přičitatelné.

Vaše stížnost může být prohlášena nepřijatelnou, když dotyčný žalovaný:

- je jednotlivec;
- je stát, který neratifikoval Úmluvu nebo její protokoly;
- je mezinárodní organizací, jako jsou instituce Evropské unie, které zatím nepřistoupily k Úmluvě. Pokud však Vaše stížnost směřuje proti členskému státu EU ve vztahu k implementaci práva EU, Vaše stížnost může být shledána přijatelnou.

Stížnost můžete podat, pokud jste jednotlivec, nevládní organizace, jako je sdružení nebo soukromá společnost. Stížnost můžete podat bez ohledu na Vaši národnost, imigrační status nebo svéprávnost.

7. Místní příslušnost (*Ratione loci*) (článek 35 odst. 3 Úmluvy)

K porušení, na něž si stěžujete, muselo dojít na území dotčeného žalovaného členského státu, nebo na území, které účinně kontroluje.

Například, žalovaný stát tak může být zodpovědný za jednání svého diplomatického a konzulárního personálu v zahraničí v souvislosti s diplomatickou misí, pokud vykonávají pravomoc a kontrolu nad jednotlivci mimo území státu.

8. Časová působnost (*Ratione temporis*) (článek 35 odst. 3 Úmluvy)

K jednání nebo vytýkaným skutečnostem muselo dojít poté, co Úmluva vstoupila v platnost v dotčeném žalovaném státě.

Vaše stížnost nicméně může být prohlášena za přijatelnou, pokud směřuje proti trvající situaci, která započala před ratifikací a trvá i po tomto datu. Soud například konstatoval, že má pravomoc rozhodnout o zmizeních, ke kterým došlo zhruba 13 let předtím, než žalovaný stát uznal právo jednotlivce na podání stížnosti. Zmizení vsutku není „okamžitý“ čin nebo událost. A proto procesní povinnost vyšetřit zůstává potencionálně tak dlouho, dokud osud zmizelé osoby nebyl objasněn, i když lze předpokládat její smrt.

9. Předmět stížnosti (*Ratione materiae*) (článek 35 odst. 3 Úmluvy)

Musíte se dovolávat článku Úmluvy, který je chráněn Úmluvou nebo jejími protokoly, jako je právo na život, nebo právo na účinný právní prostředek nápravy. Vaše stížnost může být odmítnuta jako věcně neslučitelná. Například, pokud se domáháte práva na vydání řidičského průkazu, nebo práva vstoupit a pobývat na území smluvního státu, jehož nejste státním příslušníkem.

Vaše stížnost musí spadat do mezí práva, jehož se domáháte, jako je právo na spravedlivý proces, právo na respektování soukromého a rodinného života, právo na ochranu majetku. Například právo na spravedlivý proces garantované článkem 6 Úmluvy se nevztahuje na azylová a návratová řízení, nebo na většinu daňových řízení.

10. Absence podstatné újmy (článek 35 odst. 3 písm. b Úmluvy)

Vaše stížnost může být prohlášena za nepřijatelnou, pokud jste neutrpěl podstatnou újmu.

To může být způsobeno nepodstatným finančním rozměrem Vaší stížnosti. Například, pokud si stěžujete na nevykonání rozsudku týkajícího se 34 EUR, nebo nedoplatku mzdy ve výši 200 EUR. Porušení práva musí dosahovat minimální úrovně závažnosti, aby odůvodnilo uvážení mezinárodním soudem.

Nicméně v rámci tohoto kritéria existují dvě ochranné podmínky: zaprvé, pokud dodržování lidských práv vyžaduje přezkoumání stížnosti. V jednom případě, který se týkal pouhých 17 EUR, Soud uvedl, že bylo třeba principiálního rozhodnutí, protože šlo o první případ po změně vnitrostátního práva.

Druhá ochranná podmínka vyžaduje, aby byl Váš případ řádně posouzen vnitrostátním soudem. V jednom případě tak Soud posoudil stížnost týkající se 70 EUR za přijatelnou, protože vnitrostátní právo neposkytovalo účinný právní prostředek nápravy.

Vezměte prosím na vědomí, že až Protokol č. 15 vstoupí v platnost, tato druhá ochranná podmínka bude odstraněna.

11. Zjevná neopodstatněnost (článek 35 odst. 3 Úmluvy)

Vaše stížnost může být prohlášena za zjevně neopodstatněnou, i když byly všechny formální podmínky přijatelnosti, které byly doposud zmíněny, naplněny. Stane se tak v případě, pokud Vaše stížnost nevykazuje žádné náznaky porušení, nebo pokud ustálená nebo bohatá judikatura v podobných nebo stejných situacích také neshledala žádné porušení.

Vaše stížnost může být zjevně neopodstatněná, pokud jste neposkytl dostatečné důkazy, které by podporovaly skutečnosti nebo právní argumentaci, které uvádíte. Například, pokud nevysvětlíte, proč byl článek Úmluvy, kterého se dovoláváte, porušen.

Vaše stížnost může být prohlášena za nepřijatelnou, pokud je tak zmatečná, že je pro Soud objektivně nemožné zorientovat se ve Vašich námitkách. To stejné platí pro nesmyslné stížnosti, tedy ty, které jsou zjevně vymyšlené, nebo jsou zjevně proti zdravému rozumu.

A konečně, štrasburský soud není soudem „čtvrté instance“, není odvolacím, revizním nebo kasačním soudem. Nemůže zpochybňovat posouzení skutečností vnitrostátními soudy, nebo jejich posouzení nebo aplikaci vnitrostátního práva, či Vaší viny nebo nevinu v trestním řízení.

12. Závěrečné poznámky

A konečně, řízení před štrasburským soudem je bezplatné. Nemusíte být zastoupen advokátem, tedy alespoň v počáteční fázi, a můžete podat Vaši stížnost v jednom z jazyků členských států.

Vezměte prosím na vědomí, že neexistuje žádné odvolací řízení proti rozhodnutí o nepřijatelnosti Vaší stížnosti. Pokud je Váš případ zjevně nepřijatelný, Soud Vás v náležité době vyrozumí. Pokud je však Vaše stížnost přijatelná, Soud bude pokračovat v rozhodování, zda byla Vaše práva zaručená Úmluvou porušena či nikoli.

Většina rozsudků a rozhodnutí Soudu je publikována v databázi HUDOC³.

Mějte prosím na paměti všechny podmínky přijatelnosti, které byly zmíněny, abyste měli co nejlepší šanci, že Soud prohlásí Vaši stížnost za přijatelnou. Neváhejte nahlédnout do databáze Soudu HUDOC nebo na jeho webové stránky. A také do dalších publikací zveřejňovaných Soudem, jako je Praktická příručka k podmínkám přijatelnosti⁴, kterou můžete najít na webových stránkách Soudu.

³ <http://hudoc.echr.coe.int/>

⁴ http://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_CES.pdf